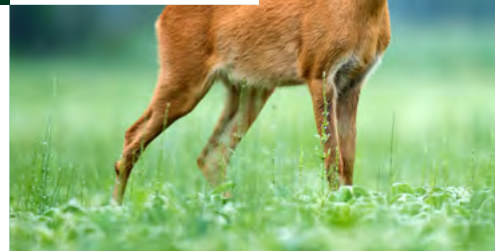

www.calando.nl

Betrokken en
deskundige zorg
voor iedereen
in de laatste levensfase

Drs. A.J. Heij

Voorwoord

drs. A.J. Heij, voorzitter

raad van toezicht.

2025 was voor Calando het tweede jaar in de nieuwe huisvesting in de Johannespolder te Middelharnis. Sinds 2024 beschikt Calando daar over twaalf bedden voor palliatieve zorg, tegenover vijf in het oude pand in Dirksland. Hospice Calando kent een tweehoofdige Raad van Bestuur. De voorzitter stuurt het dagelijks beleid en de operationele uitvoering aan; het medisch lid is verantwoordelijk voor het medisch beleid en de zorg voor de opgenomen cliënten. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het functioneren van de Raad van Bestuur, op het gevoerde beleid en op het maatschappelijk belang van de organisatie. Daarnaast is de Raad klankbord, adviseur en sparringpartner voor de bestuurders, en vervult hij de werkgeversrol. In 2025 kwamen verschillende onderwerpen aan de orde.

Medische zorg

Een nieuw en groter gebouw vraagt om zorg die is afgestemd op de mogelijkheden en de omvang daarvan. Daarom is samenwerking gezocht met een aantal huisartsen, die bij toerbeurt in tweetallen de dagelijkse medische zorg aan bewoners verlenen. Daarnaast is de samenwerking met CuraMare voortgezet en wordt een specialist ouderengeneeskunde ingezet. De Raad van Toezicht volgt de voortgang en de kwaliteit van de medische zorg met belangstelling.

In 2025 is gesproken over het beleid rond bewust stoppen met eten en drinken (BSTED). Na uitvoerig overleg tussen Raad van Bestuur en Raad van Toezicht is besloten een moreel beraad te houden onder leiding van twee externe deskundigen. Hieraan namen personeel, vrijwilligers en de Raad van Bestuur deel; ook leden van de Raad van Toezicht waren aanwezig.

Operationele en financiële resultaten

De Raad van Toezicht wordt regelmatig geïnformeerd over de operationele prestaties en de financiële resultaten. Al kort na de ingebruikname van de nieuwbouw bereikte de bedbezetting een hoog niveau; over heel 2025 kwam de gemiddelde bezetting uit op circa 85%. Mede daardoor, en dankzij nieuwe, hogere tarieven voor de palliatieve zorg, sluit Calando 2025 af met een positief resultaat van € 57.442 (2024: € 13.313).

Vergaderingen

De Raad van Toezicht is in 2025 vier keer fysiek bijeengekomen. Op de agenda stonden de ontwikkelingen in de hospicezorg, het personeel en de huisvesting; bezetting en financiën hebben een vaste plaats. Daarnaast heeft de voorzitter van de Raad van Toezicht periodiek werkoverleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur. In de samenstelling van de Raad van Toezicht deden zich in 2025 geen wijzigingen voor.

Woord van dank

De Raad van Toezicht is alle medewerkers, vrijwilligers, artsen en andere zorgprofessionals en de cliëntenraad zeer erkentelijk voor hun inzet en hun passie voor mensen in de laatste levensfase en hun naasten. Het is steeds weer bijzonder om te zien wat onze mensen juist onder de moeilijkste omstandigheden voor elkaar krijgen, met toewijding, betrokkenheid en werkplezier. De Raad beseft hoeveel het dagelijks omgaan met stervende mensen vraagt van de fysieke en psychische weerbaarheid van medewerkers. Dat roept niet alleen grote waardering op, maar ook trots — op dit bijzondere werk en op de inzet van iedereen die eraan bijdraagt.

Namens de Raad van Toezicht,
drs. A.J. Heij, voorzitter

Clarens Schuring
Arend-Jan van der Vlugt
Paul de Vries
Daan van Beusichem
Cynthia Trimp

Drs. J.C.A. Kremers

Drs. H.S. Noordzij-Nooteboom

Voorwoord

raad van bestuur.

Met trots en voldoening kijken wij terug op een prachtig jaar. In januari 2025 hebben we, voortbouwend op het eerder gestarte team-coachingstraject, de puntjes op de i gezet. In februari volgde de start van een geheel nieuwe werkwijze: een werkwijze die recht doet aan hospicezorg zoals die bedoeld is, en die het onderscheid met de reguliere zorg zichtbaar maakt.

De nieuwe financiering die in 2025 van kracht werd, stelde ons in staat de personele bezetting te verhogen. Daardoor kunnen we doen waar we al goed in waren en inmiddels nog beter in zijn geworden: warme, deskundige zorg en begeleiding bieden in een omgeving waar tijd geen rol speelt en we letterlijk leven kunnen toevoegen aan de dagen. Samen met onze vrijwilligers bieden we zorg die ertoe doet — en dat voelt goed.

Op deze plaats past ook een woord van waardering voor het ministerie van VWS, dat onder aanhoudende druk van de AHZN (Associatie Hospicezorg Nederland) de financiering van de highcare hospicezorg mogelijk voorgoed heeft veranderd.

2025 was kortom een jaar met vrijwel uitsluitend hoogtepunten: een hoge bezettingsgraad, een positief bedrijfsresultaat, tevreden medewerkers en tevreden vrijwilligers. Wat valt er nog te wensen voor een raad van bestuur? Het is een voorrecht om aan deze organisatie leiding te mogen geven.

Dit jaarverslag geeft u een beeld van wat zich in 2025 heeft afgespeeld. Beelden zeggen vaak meer dan woorden, maar één ding zeggen we graag wél in woorden: we zijn ontzettend trots op en dankbaar voor ieders toewijding, flexibiliteit en tomeloze inzet. Het is een eer om te werken in zo'n mooie organisatie, met zo'n prachtig team.

Drs. J.C.A. Kremers MAH, voorzitter raad van bestuur

Drs. H.S. Noordzij-Nooteboom, medisch lid raad van bestuur

Missie, visie en kernwaarden

Missie; waar staan we voor?

Hospice Calando wil een thuis bieden aan mensen in de laatste levensfase en hun naasten. De zorg die we daarbij verlenen is gericht op het voorkomen en verlichten van lichamelijk en geestelijk lijden. We hebben aandacht voor het welzijn van onze bewoners en hun naasten en ondersteunen hen bij de verwerking en beleving van de ziekte. In alles wat we doen, borgen we gastvrijheid, privacy, deskundigheid en kwaliteit van zorg.

Visie; waar gaan we voor?

Wij willen onze gasten en hun naasten leren kennen, zodat we optimaal kunnen aansluiten bij wat iemand nodig heeft. Bij ons draait het er volledig om het verblijf zo aangenaam mogelijk te maken. We beseffen terdege hoe belangrijk het behoud van eigen regie daarbij is. Niets moet. We kijken vooral naar wat wèl mogelijk is en hebben aandacht voor persoonlijke wensen.

Kernwaarden; waar geloven wij in?

Compassie; we handelen vanuit menslievendheid

Vrijwilliger: ‘

Wat ik belangrijk vind is op dezelfde ooghoogte contact maken en vragen hoe het met iemand gaat, echt luisteren en geen oplossingen aandragen. Alles doen om de ander een prettig gevoel te laten hebben.’

Synergie; we versterken elkaar

Vrijwilliger:

‘We werken veel samen en brengen dan kundigheid, inzicht en handigheid bij elkaar. Dat werkt geruststellend. Als je iets samen doet en vertelt wat je gaat doen, wekt dat vertrouwen. Je moet ook ooit schromen om hulp te vragen in complexe situaties. We helpen elkaar bijvoorbeeld door afleiding te realiseren, door spanning weg te nemen met een grapje.’

Zingeving; we creëren momenten van betekenis

Vrijwilliger:

‘Soms is het al genoeg om praktische zaken te regelen voor bewoners; dat geeft hen een prettig gevoel. Als ze bijvoorbeeld een ijsje of een borrel willen, dan zorg je dat het er komt. Ik word er blij van als ik iemand anders kan helpen. En ik krijg er enorm veel waardering voor terug.’

Kwaliteit van zorg

Goede palliatieve zorg gebaseerd op de waarden, wensen en behoeften van de patiënt en zijn naasten.

Prezo

Calando is trotse bezitter van het kwaliteitskeurmerk PREZO Hospicezorg, een waardengedreven en resultaatgerichte manier van denken en werken, waarmee we het beste van twee werelden bieden. We doen recht aan het eigen, unieke verhaal van patiënten en hun naasten én we borgen optimale kwaliteit van zorg over de hele linie.

Kwaliteitskader palliatieve zorg

De PREZO kwaliteitsaanpak is gekoppeld aan het Kwaliteitskader Palliatieve Zorg Nederland. Hiermee geven we betekenis aan wat we onder goede palliatieve zorg verstaan en kunnen we de zorg bieden, gebaseerd op de waarden, wensen en behoeften van de patiënt en zijn naasten.

Audit 2026

Hospice Calando gaat op 12 oktober 2026 op voor een nieuwe initiële audit. Het vernieuwde PREZO hospicezorg is in 2021 ontwikkeld door Perspekt (vanaf 1 januari 2026 Qualicor Europe) in opdracht van de Associatie hospicezorg (AHzN).

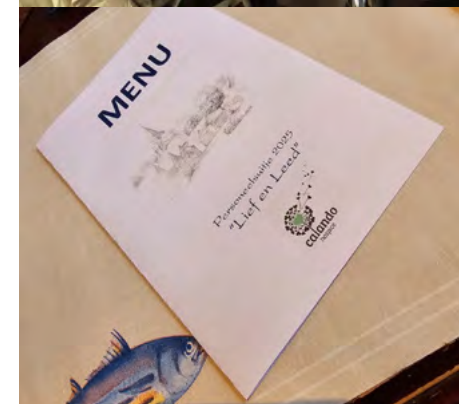
9 februari 2025

Camping Hofstede Lust en Last was op 9 februari het decor van ons vrijwilligersfeest en wat voor één. De dag begon met workshops, een heuse bierproeverij en een troubadour die de sfeer erin speelde. Soof zorgde voor de inwendige mens, en 's avonds streden de teams fanatiek om de eer bij de pubquiz. Een dag die precies deed wat hij moest doen: even helemaal niets moeten, en samen zijn.

10 oktober 2025

Nostalgie en avontuur, dat was de belofte voor ons personeelsuitje op 10 oktober. En die werd ruimschoots ingelost. 's Middags verzamelden we ons in Stellendam, waar teams van vier plaatsnamen in een vloot glanzende eendjes (2CV6) voor een legendarische puzzelrit over het eiland. Na een welverdiende pauze in Herkingen streek het gezelschap neer in Hotel Akershoek, waar de dag werd afgesloten met een uitstekend diner en met verhalen die nog wel even meegaan.

Activiteiten

Ambassadeurs

Hospice Calando op markten, beurzen en evenementen.

De ambassadeurs zijn het gezicht van hospice Calando in de regio. Op markten, beurzen, braderieën en evenementen vertellen zij het verhaal van het hospice, gaan zij het gesprek aan met bezoekers en laten zij zien wat bezielde zorg in de laatste levensfase betekent. Met hun aanwezigheid bouwen zij aan herkenning, vertrouwen en verbondenheid met de gemeenschap op Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten.

In 2025 waren de ambassadeurs het hele jaar door tussen de mensen te vinden, van de voorjaarsbeurzen tot de winterfairs, steeds met diezelfde warme betrokkenheid. Zo waren zij onder meer te bewonderen bij:

- **20, 21 en 22 maart** – Trend Consumentenbeurs in Ouddorp
- **19 april** – Kerstcomité Herkingen
- **10 mei** – Moederdagfair in Oudenhorn
- **5 juli** – Oeltgendag in Ooltgensplaat
- **12 juli** – Boerenrommelmarkt in Rockanje
- **1 augustus** – Braderie in Middelharnis
- **16 augustus** – Vestingdagen in Hellevoetsluis
- **20 augustus** – Toeristendag in Ouddorp
- **19 november** – Presentatie op de 55+ clubmiddag in Ouddorp
- **29 november** – Winterfair in Ouddorp
- **19 december** – Bezoek aan bakkerij Van Harberden in Melissant, als dank voor de fijne samenwerking

Het jaar sloot daarmee warm af met een gebaar van waardering richting een trouwe partner in de regio.

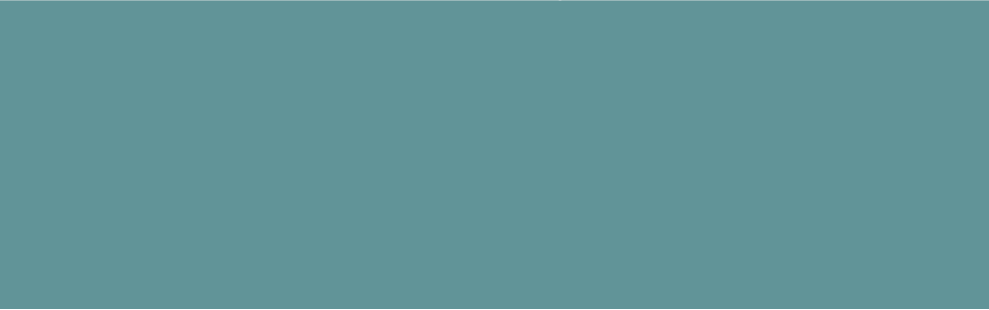

Sponsoren

De betrokkenheid vanuit de gemeenschap was in 2025 groot en zichtbaar. In totaal mochten wij € 229.785 aan giften ontvangen:

Herkomst	Bedrag
Legaten en erfenissen	€ 132.420
Particulieren en bedrijfsleven	€ 55.552
Kerken	€ 23.679
Donateurs	€ 15.266
Opbrengst van markten	€ 2.005
Giften voor het personeel	€ 863
Totaal	€ 229.785

Achter elk bedrag gaat een verhaal schuil. Veel giften kwamen van dankbare families. Een verjaardag of jubileum was voor anderen aanleiding om aan Calando te denken. En soms merken mensen tijdens een verblijf dat er nog ergens behoefte aan is, en oormerken zij hun gift om dat mogelijk te maken. Zo schonk de familie Hagens het hele hospice hordeuren en raamhorren, een gift waar we het hele jaar door plezier van hebben.

Veel gevers, particulieren zowel als bedrijven, willen liever niet genoemd worden. Anderen participeren juist graag in een evenement of organiseren zelf iets, en zoeken daarbij de publiciteit op. Zie bijvoorbeeld de bijdragen van de Prins Mauritschool en de FitPiggy’s.

Wij bedanken iedereen die ons financieel heeft gesteund. We willen vooral niemand vergeten, maar noemen graag een aantal sponsors bij naam. Bijzondere dank gaat uit naar de familie Slingerland van de Plus supermarkt, bakkerij Van Harberden, de familie Lodder, de familie Vroegindewey, koor Laudate Dominum, atletiekvereniging De Kriekel en RCN Toppershoedje.

Hartelijk dank!

© CGS Prins Maurits

Sportklas havo-5 van CSG Prins Maurits sport een nacht lang voor Calando

Een avond en een nacht in touw, en dat volledig op eigen kracht. Havo-5-leerlingen van CSG Prins Maurits die het vak Bewegen, Sport & Maatschappij (BSM) volgen, zetten zich urenlang sportief in voor het goede doel — en haalden daarmee een indrukwekkende € 2.186 op voor Calando. Onze meer dan hartelijke dank daarvoor.

BSM wil sport verbinden met maatschappelijke betrokkenheid, en met deze actie levert de school een tastbare bijdrage aan de eigen omgeving. De school kijkt met trots terug op een zeer geslaagde editie. De energie, de inzet en de betrokkenheid van de leerlingen waren hartverwarmend. Ze verlegden niet alleen hun eigen sportieve grenzen, maar maakten ook het verschil voor een goed doel.

FitPiggy's doneren opnieuw hun prijzengeld aan Calando

Vorig jaar derde, dit jaar tweede: de FitPiggy's overtroffen zichzelf in de Eilandkwis. Ladies' Circle Goeree-Overflakkee verdeelde op vrijdagavond 21 november in clubgebouw De Jonge Spartaan een prijzenpot van in totaal € 11.000, en daarvan viel maar liefst € 2.000 de FitPiggy's ten deel. Net als vorig jaar wezen zij hospice Calando aan als goed doel. Ook No Goats, No Glory, winnaars van 2024, deed een duits in het zakje en doneerde € 250 aan Calando.

De Eilandkwis werd dit jaar gespeeld op zaterdag 1 november. Op 15 december kwam een delegatie de cheque persoonlijk overhandigen aan het MT van hospice Calando.

FitPiggy's en No Goats, No Glory: hartelijk dank voor jullie bijdrage!

Hartelijk dank aan alle sponsoren!

Betrokken en deskundige zorg voor iedereen

in de laatste levensfase.

Scholingen

Overzicht scholingen, trainingen, congressen en symposia.

In het kader van kennisuitwisseling en deskundigheidsbevordering hebben collega's in 2025 de volgende scholingen, trainingen en bijeenkomsten gevolgd of verzorgd.

Scholingen en trainingen

- **9 januari** – Scholingsdag van de afdeling Welzijn in CuraMare. Onze collega's volgden de workshop Dementie; vanuit Calando is de workshop Rouw en rouwverwerking verzorgd voor de collega's van CuraMare.
- **2 februari** – Cursus Koele buikwassing, gevolgd door een aantal collega's.
- **2, 9 en 16 april en 30 oktober** – Basisscholing Palliatieve zorg, gevolgd door twee nieuwe collega's.
- **15 en 16 mei** – BHV-training voor het team.
- **9 en 21 oktober** – Scholing "Palliatieve zorg en dementie", gegeven door specialist ouderengeneeskunde Ingrid Pladdet.
- **25 oktober** – Moreel beraad BSTED (bewust stoppen met eten en drinken).
- **28 oktober** – Trainingsavond "Verpleegkundig proces en Madenco".

Congressen en symposia

- **5 februari** – Jaarcongres Nursing Palliatieve zorg.
- **10 maart** – Symposium van het Consortium Palliatieve Zorg Zuidwest-Nederland: "Diversiteit binnen de hospicezorg". Onze directeur, de heer Kremers, verzorgde als gastspreker een presentatie over het doelgroepen hospice.
- **24 september** – Congres Palliatieve Zorg en Dementie van Carend.

Instroom en uitstroom collega's

Instroom en uitstroom collega's

Mede dankzij de nieuwe financiering groeide het team in 2025 met 3,22 fte. Daarmee komt de formatie op 21,75 fte, waarvan 4,92 fte overhead. In totaal zijn 35 professionals werkzaam bij Calando. Van één collega namen we in 2025 afscheid.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim kwam over 2025 uit op 5,15%. Het verloop laat een duidelijke lijn zien: van 8,64% in januari naar 2,17% in december.

Vrijwilligers

We mochten in 2025 zestien nieuwe vrijwilligers verwelkomen: veertien zorgvrijwilligers, één tuinvrijwilliger en één flexpoolvrijwilliger. De zorgvrijwilligers volgden allen de interne introductiecursus. Twee van hen haakten helaas vroegtijdig af.

Daartegenover namen twaalf vrijwilligers afscheid. De redenen liepen uiteen en tonen vooral hoezeer dit werk verweven is met de rest van een leven:

- drie konden het werk niet langer combineren met hun betaalde baan
- twee moesten stoppen omdat het werk te zwaar werd door gezondheidsproblemen
- één werd zelf mantelzorger
- één was thuis nodig voor de opvang van kleinkinderen
- één kon het niet combineren met het bedrijf van haar echtgenoot, waar zij eveneens werkzaam was
- één nam een betaalde baan aan
- één had zich verkeken op de tijd en inzet die het vrijwilligerswerk vraagt
- één stopte omdat het mentaal te zwaar werd na het overlijden van een kind
- één had vooraf aangegeven dit werk een jaar te doen, ter oriëntatie op een baan in de rouwbegeleiding

Achter elk van deze regels gaat een mens schuil die zich met hart en ziel voor onze bewoners heeft ingezet. Wij zijn hun daar zeer erkentelijk voor.

Vrijwilligers

Vrijwilligerscursus

De vrijwilligerscursus voor nieuwe vrijwilligers werd in mei 2025 gegeven met als onderwerpen:

- **Introductie over en historie van Calando**
- **Wat is Palliatieve Zorg**
- **Zingeving**
- **Welzijn**
- **Ethische dilemma's in de laatste levensfase**
- **Communicatie**
- **Praktische vaardigheden/tiltechnieken**

VTZ

Voor de Vrijwillige Inzet in de Thuisituatie (VTZ) kwamen in 2025 9 aanvragen, 7x is er daadwerkelijk een inzet geweest. Deze is gedaan door 23 verschillende vrijwilligers.

Vrijwilligersavonden

In 2025 hebben we 5x een vrijwilligersavond georganiseerd. Thema's op deze avonden waren o.a.:

- **Uitleg nieuwe concept van werken nav de verandering in de bekostiging**
- **Complementaire Zorg**
- **Zorg na overlijden**
- **Werken met de qwiek up**
- **Workshops complementaire zorg**

Blijven verbeteren

MIC meldingen (melding incidenten cliënten)

Een MIC-melding (Melding Incident Cliënt) is een verplichte melding in de zorgsector, die wordt gebruikt om incidenten te melden die schade hebben veroorzaakt of kunnen veroorzaken bij een cliënt. Het doel van een MIC-melding is om incidenten te identificeren, te analyseren en te leren van fouten, om zo de zorg te verbeteren en herhaling te voorkomen.

In 2025 zijn er in totaal 63 incidenten gemeld bij 38 bewoners. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen valincidenten en medicatie incidenten.

Valincidenten

In 2025 zijn er in totaal 36 valincidenten gemeld, bij in totaal 23 unieke bewoners. Bij 8 bewoners zijn er meerdere valincidenten gemeld. Er zijn vier meldingen waaruit blijkt dat de sensor niet aan stond terwijl dit wel had gemoeten, verder zijn de meldingen vooral valincidenten bij zelfstandige transfers van bewoners.

Medicatie-incidenten

In 2025 zijn er in totaal 27 meldingen m.b.t. medicatie gedaan, bij 22 unieke bewoners. Bij 5 bewoners is er meer dan 1 melding gedaan. Er zijn diverse redenen die samen te vatten zijn onder vergeten medicatie te geven, verkeerde dosering gegeven, fouten met duodopa pomp en gebruik verkeerde doseerlijst trombosedienst.

Twee meldingen zijn gedaan op de categorie 'Anders'.

Alle meldingen worden in elk werkoverleg besproken hoe deze te voorkomen. De valincidenten zijn ingecalculeerde incidenten omdat Calando niet doet aan vrijheidsbeperkende maatregelen (geen onrustbanden e.d.)

Klachtenprocedure

In 2025 is er geen enkele formele klacht geuit. Tijdens de nazorggesprekken zijn er in totaal door 16 nabestaanden op- of aanmerkingen geplaatst. Deze worden altijd besproken in een werkoverleg om ervan te leren of wellicht om herhaling te voorkomen.

Reflectie op zorg

Palliatieve zorg kenmerkt zich voor zorg voor de patiënt en zorg voor de naaste, maar zeker ook zorg voor elkaar. Zo is het de gewoonte om tijdens elk overleg te reflecteren op de zorg en medewerkers de gelegenheid te geven om moeilijke of ingrijpende gebeurtenissen met elkaar te bespreken. Een soort van intervisie dus, die enorm wordt gewaardeerd door alle collega's

Arlée Brandhorst

voorzitter van de cliëntenraad.

‘Van waarde zijn voor de organisatie en voor de mens’

Waarom ik dit doe

Mijn band met Calando begon vanuit een sponsorrelatie, toen er nog geen cliëntenraad bestond. Toen die raad er eenmaal kwam, voelde het vanzelfsprekend om me ervoor in te zetten. Mijn drijfveer is voor een deel persoonlijk en voor een deel heel praktisch. Ik heb een achtergrond in de financiële wereld: jarenlang hield ik me bij een bank bezig met de aan- en verkoop van ondernemingen. Die kennis, die ervaring, die manier van naar een organisatie kijken, mag ik hier op een waardevolle manier inzetten. Daar zit voor mij een vorm van zingeving in. Je bereikt een leeftijd waarop je misschien niet meer volop in het arbeidzame leven staat, en juist dan blijkt hoeveel kennis en ervaring er nog van betekenis kan zijn. Van waarde zijn als mens, daar gaat het mij om.

Het belang van de cliëntenraad

De cliëntenraad zoals wij die nu kennen, is opgericht in 2019, in het verlengde van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen. Voor een zorginstelling van deze omvang hoort medezeggenschap er gewoon bij. In de praktijk werken we met adviesrecht en instemmingsrecht: het bestuur stelt het beleid vast, wij denken en spreken mee, en op onderdelen is onze instemming nodig. De cliëntenraad bestaat momenteel uit 6 leden, in leeftijd variërend van 30 t/m 70 jaar. Een brede basis aan ervaring dus waarbij twee leden ook als vrijwilliger werkzaam zijn bij Calando. Met enige trots kan ik zeggen dat wij een hecht team zijn geworden waarbij elk lid zijn/haar waardevolle inbreng heeft. De naam ‘Cliëntenraad’ heeft zeker in het begin tot verwarring geleid. Deze naam is eigenlijk meer op z’n plaats bij instellingen voor langdurige zorg. Wij

zijn feitelijk een medezeggenschapsraad zoals bedoeld in de wet op de zorginstellingen van 2018. Daarom zullen wij in overleg met het bestuur, binnenkort de naam ook formeel wijzigen in medezeggenschapsraad. Waar wij ons vooral op richten, is het beleid dat het bestuur voert ten aanzien van de medewerkers. Dat doen we bewust, want aandacht voor de medewerker vertaalt zich direct in aandacht voor de cliënt. Waar er iets verandert in het zorgbeleid of het personeelsbeleid, roeren wij ons, juist omdat dat uiteindelijk de mensen raakt die in hun laatste levensfase aan onze zorg zijn toevertrouwd.

Het echte verhaal ophalen

Om goed advies te kunnen geven, wil ik het echte verhaal horen: hoe medewerkers, vrijwilligers en nabestaanden Calando zelf beleven. Hoor en wederhoor. Twee van onze raadsleden zijn zelf ook vrijwilliger; zij staan aan het bed en horen dagelijks wat er leeft. Daarnaast zijn de herdenkingsavonden voor mij een rijke bron. Twee keer per jaar nodigt het bestuur de nabestaanden uit van de mensen die in het voorgaande halfjaar bij ons zijn overleden. Voor mij zijn dat ook de momenten om medewerkers, vrijwilligers en families te spreken: hoe hebben zij het ervaren, wat viel op, wat kan beter. Als je bijvoorbeeld zou horen dat het eten tegenvalt, dan heb je meteen iets in handen om mee aan de slag te gaan. Maar in het algemeen zijn nabestaanden zeer positief over het verblijf bij ons. Zo werkt zo’n avond eigenlijk als een klein tevredenheidsonderzoek, krijg ik informatie die ik rechtstreeks meeneem in ons advies.

Arlée Brandhorst

Het contact met bestuur en raad van toezicht

Een paar keer per jaar spreken we in vaste frequentie met het bestuur. Die gesprekken gaan over de zaken die je kunt meten en vastleggen: de jaarrekening, tariefwijzigingen, aanpassingen in het zorg- en personeelsbeleid, strategische keuzes, het bezettingspercentage, het aantal verblijfsdagen. Op dit moment zien we bijvoorbeeld dat het aantal verblijfsdagen daalt; mensen verblijven korter bij ons. Dat is voor het bestuur en voor ons aanleiding om dieper te kijken. Worden mensen misschien te laat verwezen? Inmiddels is het bestuur hierover in gesprek met de huisartsen in ons verzorgingsgebied zodat we samen -huisartsen, hospice- kunnen kijken hoe mensen op tijd de weg naar een hospice vinden. Met mijn achtergrond kijk ik daarbij ook naar de financiële gezondheid: de cashflow, de verhouding tussen wat er binnenkomt en wat eruit gaat. Voor een zorginstelling draait het uiteindelijk om stabiliteit en toekomstbestendigheid: de zekerheid dat deze zorg kan blijven bestaan. In het begin moest het bestuur wel even aan ons wennen. Datzelfde speelde bij de medewerkers en vrijwilligers: Een nieuwe raad, wat komt die brengen? Ik heb het bestuur toen gevraagd mij uit te nodigen voor een vrijwilligersavond, zodat ik kon uitleggen wat medezeggenschap is, wat het speelveld is, wat adviesrecht betekent. Die kritische, opbouwende noot blijkt keer op keer juist verbetering te brengen. Inmiddels weten mensen ons goed te vinden.

Ontwikkeling en waardering

Er is in korte tijd veel gebeurd. We kwamen uit twee woonhuizen, waar we met veel pijn en moeite vijf kamers hadden. Wie nu het nieuwe ge-

bouw ziet – de ruimte, de kamers, de keuken, de ontvangstruimte, de entree – ziet meteen waar we naartoe zijn gegroeid. Het is een prachtig gebouw, en dat wij dat als organisatie voor elkaar hebben gekregen, vervult ook de cliëntenraad met trots. Het was een echte krachtenbundeling. John heeft daarin een initiërende rol gespeeld; zonder hem was dit niet van de grond gekomen. Ik zie in hem een man met een visie op zorg, met de ambitie om de organisatie groter, evenwichtiger en stabiel te maken, terwijl de aandacht voor de cliënt onverminderd centraal blijft staan. Die visie wordt tastbaar in de locatie, en in de openheid voor initiatieven die van cliënten en nabestaanden zelf komen. Het herinneringsbos is daar een mooi voorbeeld van: nabestaanden kwamen met het idee om een deel van het terrein te reserveren als plek van herinnering. Zoiets omarmt John. Het geeft families een concreet, blijvend aandenken aan hun dierbare. De waardering die dat oplevert, voel je terug: in de reputatie in de regio, in de trots op het gebouw, en in de manier waarop het zorgpersoneel wordt ervaren – betrokken, professioneel, altijd bereid.

De dilemma's die zich soms aandienen

Waar mensen met hart en overtuiging werken, dienen zich soms ook dilemma's aan, zeker als het ethische kwesties betreft. Zonder hierover in dit kader te expliciet te kunnen zijn, hebben we recentelijk een dergelijk dilemma besproken. Onze mening kan dus afwijken van de mening van het bestuur. In onze meest recente vergadering zijn we tot een 'agree to disagree' gekomen: we worden het niet eens, en we gaan wel samen verder. Dat is precies de wisselwerking die tussen bestuur en medezeggenschapsraad hoort te bestaan.

De drie kernwaarden in gedrag en keuzes

Compassie, samenwerking en zingeving staan in ons beleidsplan en jaarverslag. Het mooie is dat ze vooral zichtbaar worden in kleine keuzes en gebaren.

Compassie

Compassie zit in mensen, en het maakt daarbij nauwelijks uit of iemand medewerker is of vrijwilliger; dat onderscheid valt bijna weg. Ik moet denken aan een avond waarop we een prachtig buffet hadden neergezet, en een cliënt die behoorlijk ziek was voorzichtig vroeg of hij misschien gewoon een patatje mocht. Dan lopen die meiden zonder aarzelen de keuken in en bakken een patatje. Zo'n klein gebaar zegt alles: het is de daadwerkelijke, persoonlijke aandacht die het verschil maakt.

Arlée Brandhorst

Bij onze vrijwilligers zie ik diezelfde compassie. Ze draaien hun diensten en vullen de roosters in, ook in de weekenden, met een bereidwilligheid die bijna oneindig lijkt. Het is soms ontroerend om te zien. Vrijwilliger word je hier ook niet zomaar; vrijwel iedereen heeft al een band met Calando, vaak doordat een familielid hier verbleef. Er zit een innerlijke drive achter, een roeping. Niemand doet dit werk voor het geld.

Synergie

Synergie is de vanzelfsprekende onderstroom van alles wat hier gebeurt: tussen vrijwilligers en medewerkers, met de staf en het secretariaat, met de leveranciers die dagelijks bijdragen. Het meest zichtbaar wordt het voor mij op de herdenkingsavonden. Die avonden worden volledig ingevuld door vrijwilligers en medewerkers samen: het aanbieden van een roos, het één voor één oplezen van de namen van wie we hebben verloren. Daar staan mensen naast elkaar in iets dat er echt toe doet.

Zingeving

En dan de zingeving. Die zit in de motivatie van iedereen hier: bijdragen aan iets van betekenis, juist in de laatste fase van het leven. Voor mij persoonlijk komt de zingeving ook om de hoek kijken in wat ik zelf mag doen. We hadden het over de waarde van een onderneming, uit te drukken in cijfers en kengetallen. Uiteindelijk gaat het om iets anders: van waarde zijn als mens. Kunnen doen waar je goed in bent en je kennis en ervaring inzetten voor iets dat ertoe doet, daar ligt voor mij de kern.

Tot slot

Als voorzitter van de cliëntenraad ben ik geen gezicht op de voorgrond. Ik ben een schakel tussen cliënt en bestuur, tussen wat mensen beleven en wat er wordt besloten. Wat mij drijft, is het echte verhaal ophalen en dat een stem geven. Zodat ieder mens dat hier de laatste weken van zijn leven doorbrengt, dat mag doen op een plek waar aandacht, samenwerking en betekenis vanzelfsprekend zijn.

Fred Bolland

Fred kijkt terug op de laatste tien dagen van zijn vrouw bij Calando.

‘Ik mocht Gerda loslaten in goede handen’

Vijf jaar, en dan de laatste maanden

Gerda en ik zijn zesenvieftig jaar samen geweest. Twee lieve kinderen, vier kleinkinderen, een mooi en rijk leven. We waren heel close, tot het laatste moment toe. In 2020, midden in de coronatijd, kwamen de eerste klachten. Er ging een lange weg aan vooraf, internist, cardioloog, het hele circus van specialisten, voordat er een diagnose lag: kanker in haar maag. De tumor was op dat moment niet te opereren, dus kreeg ze medicatie. Die sloeg goed aan, de tumor kromp, en uiteindelijk kon ze een zware operatie ondergaan. De oncoloog zei toen: we hebben alles kunnen verwijderen.

Zelf heb ik ook een medische geschiedenis; ik heb ooit een harttransplantatie gehad en ben lange tijd ziek geweest. Gerda heeft al die jaren fantastisch voor mij gezorgd. Dat het nu háár overkwam, vond ik vreselijk. En omdat het bij mij steeds goed was afgelopen, bleef ik in mijn achterhoofd denken: het komt wel goed met haar, we hebben nog jaren voor de boeg. De artsen, die zich er dieper in verdiepten, zagen het anders. ‘Het gaat de verkeerde kant op, Fred,’ zeiden ze.

Bij een van de controles bleek dat het was uitgezaaid naar haar lever. We hebben van alles geprobeerd, ook een experimenteel medicijn. In mei vorig jaar bleek dat de tumoren niet meer te stoppen waren. Toen we besloten met de behandeling te stoppen, hebben we nog een paar hele mooie maanden gehad, met de kinderen en kleinkinderen. Vanaf haar verjaardag in oktober begon haar lever het langzaam te begeven. Er kwam meer pijnmedicatie, en elke dag thuishulp, mensen die zo lief en zorgzaam waren, een enorme steun.

Thuis liep het vast

Vanaf januari werd het thuis steeds moeilijker. Door de medicatie en de pijnstilling was Gerda soms wat afwezig, ze sliep veel en was vaak moe. Ze sliep beneden, in een bed dat we van de thuiszorg hadden gekregen, terwijl onze slaapkamer boven was. ‘s Nachts moest ze vaak naar het toilet, en dan raakte ze de weg kwijt. Op een nacht vond ik haar om drie uur halverwege de trap. Ze wilde naar de slaapkamer en wist niet meer dat haar bed beneden stond. Ze was overstuurd, huilde, en kon de trap niet meer op.

We kregen een traplift, en ik hield haar ‘s nachts zo goed mogelijk in de gaten. Toch werd de laatste week te zwaar. Ik was doodsbang dat ze zou vallen; voor het trapgat had ik zelfs een touw en een hek gespannen. Twee keer kreeg ik haar niet meer overeind. Dan belde ik ‘s nachts mijn dochter en de thuiszorg om te helpen. Ik sliep zelf niet meer. ‘Meneer Bolland, u ziet er zo slecht uit,’ hadden ze me al een paar keer gezegd. Ik lag hele nachten te luisteren of het wel goed met haar ging. Ik was echt aan het eind van mijn krachten.

De beslissing, samen genomen

De laatste nacht thuis was vreselijk. Gerda had veel pijn, die met de gebruikelijke medicatie niet meer eronder te krijgen was. De volgende ochtend heb ik de huisarts gebeld. Hij kwam, en samen aan tafel kwamen we tot de conclusie dat een hospice voor haar het beste was.

Over die huisarts wil ik iets kwijt. We hadden dertig jaar dezelfde huisarts, maar diens praktijk werd juist opgeheven op het moment dat Gerda hem het hardst nodig had. We kregen een nieuwe huisarts, en

aanvankelijk voelde dat onwennig. Hij bleek fantastisch. Hij had het hele dossier gelezen, nam alle tijd, we konden drie kwartier praten over wat ze wel en niet wilde en hij kwam meerdere keren bij ons thuis. ‘Het is altijd een mogelijkheid,’ zei hij steeds, ‘en we doen het in overleg met wat u wilt.’ Toen we die ochtend besloten, had hij nog diezelfde dag alles geregeld.

In overleg met Gerda, zolang ze goed bij kennis was, met de huisarts en met mijn dochter hebben we aan tafel de knoop doorgehakt. Het was een beslissing die we samen namen. We hebben haar naar Calando in Middelharnis gebracht. Haar daar achterlaten was een heel verdrietig moment. We waren allemaal overstuurd.

“Ik ben wel heel blij dat ik hier ben”

De volgende ochtend ben ik al vroeg teruggegaan, om negen uur. En daar zat Gerda, fris, met heldere ogen. ‘Ze zijn hier zo lief voor me, Fred,’ zei ze, ‘en ze zorgen zo goed voor me. Ik heb lekker gedoucht, ze hebben een lekker ontbijt gemaakt en een leuk praatje met me gemaakt. Ik ben wel heel blij dat ik nu hier ben.’ Dat was een enorme opluchting.

Fred Bolland

Voor mij viel er iets heel belangrijks van me af. De zorg, het aankleden, het naar het toilet brengen, alles wat je als partner en mantelzorger doet, hoefde ik niet meer te dragen. Ik kon me weer helemaal richten op mijn aandacht voor haar. Ik had beloofd voor haar te zorgen tot het einde, en dat had ik ook gedaan; wat daarna kwam, lag gewoon boven mijn macht. Eindelijk waren er mensen die op dat moment beter voor haar konden zorgen dan ik nog kon. Dat gaf rust.

Loslaten, dag voor dag

Bij Calando kon je komen en gaan wanneer je wilde; er waren geen bezoektijden. Ik was er elke ochtend en bleef 's avonds tot een uur of acht; mijn eten nam ik mee. Ik mocht zelfs onze teckel meebrengen. Dat hondje was helemaal van Gerda, en die mocht gewoon bij haar op bed liggen. Zo vertrouwd. Dat gaf een goed gevoel.

Alles was er mogelijk. In de weken daarvoor had ik thuis al elke dag iemand laten langskomen om afscheid te nemen, een soort marathon, en dat konden we bij Calando gewoon voortzetten. Op zestien februari was mijn dochter jarig. We vroegen of we samen iets konden eten, en dat kon: mijn dochter haalde Chinees in Middelharnis, en we kregen de zitkamer, keurig gedekt met borden en bestek. We kregen Gerda in een rolstoel aan tafel. Onze schoondochter was in verwachting, en Gerda hoopte zo dat ze de kleine nog zou meemaken. Dat is gelukt; die dag zat het kleintje bij haar op schoot en hebben we samen foto's gemaakt. Het was de laatste keer dat ze uit bed is geweest, een half uurtje maar, met alle kinderen en kleinkinderen om haar heen.

De aandacht die ze kreeg, was bijna één op één. Er waren maar een paar kamers, en toch had ik het gevoel dat er bijna twee mensen voor Gerda waren, alleen al om er te zijn. Veel van die aandacht kwam van vrijwilligers, iets wat ik me nooit had gerealiseerd. Ze kwamen even een praatje maken, even bij haar zitten, een kopje thee brengen, de gewone dingen. 'Hoe gaat het ermee?' Geen medische handeling, gewoon oprecht medeleven. Daar heb ik enorme bewondering voor.

Bij de intake hadden ze tegen haar gezegd: 'Gerda, jij bent hier nummer één.' Wat zij wilde, wat ze belangrijk vond, wat wel en wat niet, daar stemden ze alles op af. Na maanden waarin ze de regie over haar eigen leven kwijt was geraakt, gaf dat haar het gevoel er echt toe te doen. Die regie, die ik gedeeltelijk had overgenomen, kon ik met een gerust hart aan Calando overdragen. Dat hebben ze fantastisch gedaan.

De eerste dagen ging het redelijk. Na een dag of vier bleef ze slapen en werd ze eigenlijk niet meer echt wakker. Toen de verpleegkundige zag dat ze achteruitging, bood ze me een kamertje aan om te slapen. Ik wilde liever bij Gerda op de kamer blijven, dag en nacht naast haar. Ze maakten meteen een bed voor me in haar kamer. Ik ben er verschillende nachten gebleven, waakte en sliep om beurten. Dan ben je dichtbij, en heeft zij het gevoel of heb ik in elk geval het gevoel dat ze niet alleen is op de moeilijke momenten. Ik heb het maximale kunnen doen.

Fred Bolland

De laatste ochtend

Die vrijdagochtend had ik net gedoucht en gegeten. Ik zat naast het bed, in de stoel, en hield haar hand vast. Ik merkte dat haar ademhaling veranderde; die was de laatste dagen al oppervlakkiger geworden. Om tien over tien wist ik: nu is het voorbij. Ik heb de verpleegkundige geroepen, en zij bevestigde het.

De hele tijd heb ik me honderd procent op die laatste dagen met Gerda kunnen concentreren, zonder me zorgen te hoeven maken over pijnstilling of medicatie. Als ik 's nachts vrienden om me heen nodig had, konden die gewoon komen. De mensen daar waren begripvol en warm, en ze zorgden niet alleen voor Gerda, maar ook voor mij. 'Wilt u iets? Kunnen we ergens bij helpen?' Zo kreeg ik een warm bad over me heen, midden in een heel nare situatie.

Herinnering en herdenking

Gerda wilde geen begrafenis en geen uitvaart met foto's, muziek en veel tranen. Ze had het met onze dochter geregeld om mij die last te besparen. Het werd een stille crematie. Een week later hebben we in Hellevoetsluis met vrienden en kennissen een hele dag samen doorgebracht, waarop we het over haar leven hadden. Wat was kenmerkend voor haar? Wat was je mooiste herinnering aan haar? We haalden de leukste herinneringen op. Dat is precies wat ze had gewild.

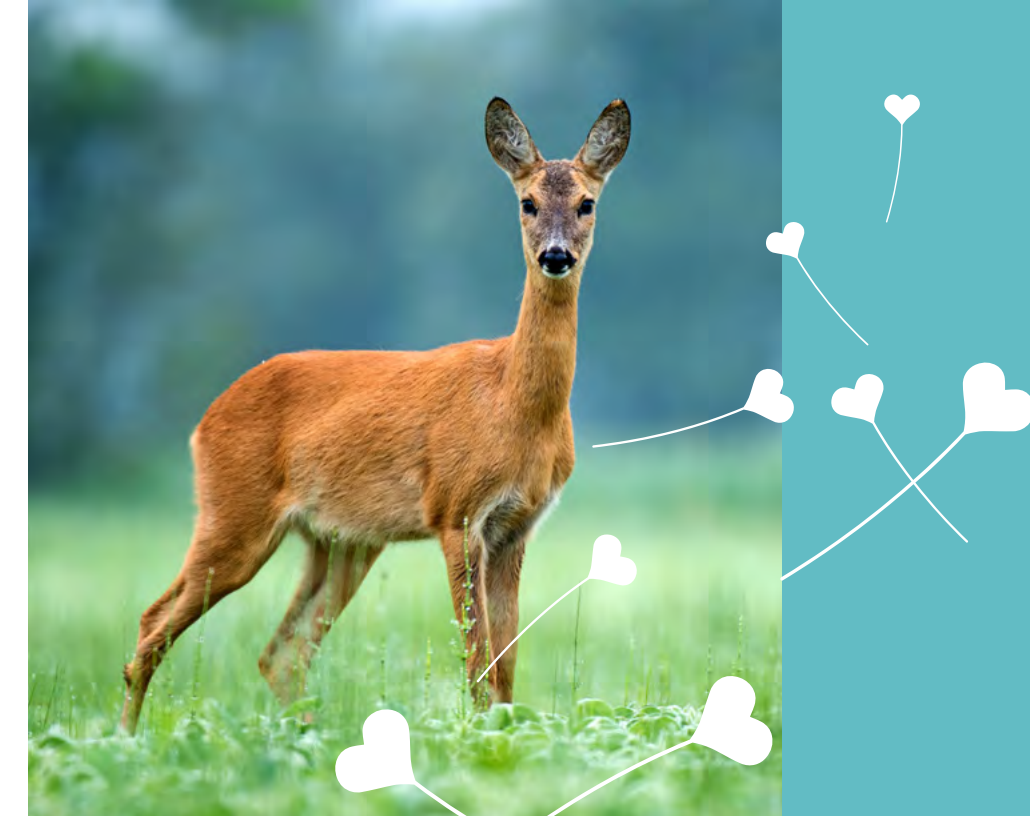
Ze wilde eigenlijk verstrooid worden, maar mijn zoon en ik vonden dat te definitief. We hebben haar as opgehaald, en toen bleek dat we bij Calan-

do een boom konden laten planten, met een gedenksteen erbij. Een klein beetje as heb ik bij de boom gelegd, wat in onze eigen tuin, en wat in de tuin van ons huis in Spanje. Zo hebben we nu verschillende plekken waar we naartoe kunnen. Gisterochtend belde mijn zoon: 'Pa, zullen we even langs de boom bij ma gaan?' Dat hebben we gedaan, een bloemetje neergezet bij de steen, elkaar omhelsd en samen gehuild. We hadden allebei het gevoel dat ze op dat moment dichtbij ons was. Dat je die gelegenheid krijgt om zo'n herinnering te maken, vind ik een van de mooie dingen van Calando. Dat herdenkingsbos, hoorde ik, was ooit een idee van de vrijwilligers.

Een paar maanden na Gerda's overlijden had ik nog een gesprek met iemand van Calando. Dat wilde ik niet telefonisch doen, dus ik ben er naartoe gegaan. We hebben teruggekeken op die laatste tien dagen, op hoe we het hadden ervaren en wat het met me deed. Ik heb toen gezegd dat ik graag een aanbeveling wilde schrijven, omdat het me zo'n goed en warm gevoel gaf dat we op het juiste moment waren gegaan, niet te vroeg en niet te laat.

Waar het echt om gaat

Ik ben helemaal onder de indruk van wat ze voor Gerda hebben gedaan, en voor mij. In het ziekenhuis ben je soms een nummer, met alle onderzoeken en alle pijn erbij. Op het moment dat behandelingen niet meer helpen, is het zo waardevol om menswaardig behandeld te worden. Op het juiste moment, in comfort en met liefde omringd: dat is uiteindelijk wat telt. Dit gaat dieper dan medicatie; het contact dat daar wordt gemaakt. Mensen zijn oprecht bezorgd om je. Vrienden zeggen tegen me:

als het bij mij ooit zover komt, zou ik het ook zo willen. Dat begrijp ik goed. Het verdriet neemt het natuurlijk niet weg. Zesenveertig jaar samen, en dan voelt het alsof je bent geamputeerd; je kunt verder, en het blijft anders. En toch mag ik met dankbaarheid terugkijken op een rijk leven met Gerda. Thuis heb ik een digitaal fotolijstje waarin onze mooiste herinneringen voorbijkomen. En ik kan haar op verschillende plekken gedenken, onder andere bij de boom in het herinneringsbos van Calando.

Ad Anker geestelijk verzorger.

‘De ander tevoorschijn luisteren’

Waarom ik dit doe

Mensen hebben in de zorg recht op geestelijke verzorging, en daarvoor zijn geestelijk verzorgers in dienst. Ik ben in dienst van Curamare en voor een deel van mijn week uitgeleend aan Calando; doorgaans ben ik er twee dagdelen. Mijn achtergrond is protestants-christelijk, zoals dat op dit eiland voor veel mensen geldt. Dat is van waaruit ik mijn waarden leef. Ik ben echter geen predikant en heb geen functionele binding met een kerk. Calando is een neutrale instelling. Vandaar dat ik er voor alle mensen ben, ongeacht hun achtergrond of overtuiging. Wat ik meebreng zijn mijn wortels, meer niet. In de praktijk moet ik dat vaak even uitleggen. Als iemand hoort dat de geestelijk verzorger langskomt, is de eerste reactie regelmatig: ‘ik heb niks met het geloof’. Of, als ik binnenstap: ‘bent u van de kerk?’ Dan vertel ik wat mijn rol wel is. Ik heb geen functie als evangelist en wil niemand iets opleggen. Als iemand mij vraagt hoe ik er zelf in sta, deel ik dat gerust, maar het gesprek gaat over de bewoner. Die leidt. Dat maakt mijn werk in zekere zin eenvoudig: ik ga naast iemand zitten en sluit aan bij wat er komt.

Zingevingsgesprekken

Waar het in mijn werk vooral over gaat, zijn zingevingsgesprekken. Ik vraag mensen waar zij houvast aan hebben, waar hun troost uit voortkomt, wat er in deze situatie nog hoopvol voor hen is. Speelt geloof geen rol, dan gaat het over de kinderen, over genieten van de dingen van de dag, over wat het straks betekent om dat los te laten. Dat zijn precies dezelfde vragen, in andere woorden.

Soms komt het grote er meteen bij: hoe kan er een God zijn die liefde is, als je ziet wat er in Oekraïne gebeurt, of in het Midden-Oosten. Die vraag hoor ik vaak. Het gaat er dan niet om dat ik uitleg hoe ik God zie. Achter zo’n vraag zit een andere: wat is de rol van lijden in dit leven, en in mijn leven? Daar stuur ik het gesprek naartoe, naar de vraag achter de vraag. Wij gebruiken daarvoor een term die ik mooi vind: de ander tevoorschijn luisteren.

Wat ik veel hoor, zijn de vragen over het laatste stukje. Ziet u ergens tegenop, is er iets waar u bang voor bent? Dan gaat het over pijn, over de vraag of ze daar goed mee kunnen omgaan, over hoe je je geliefden loslaat. Dat ik van origine verpleegkundige ben, helpt daarbij; ik begrijp het medische deel en kan er iets over zeggen. Over wat er daarna komt lopen de antwoorden ver uiteen. De één zegt: het is straks gewoon klaar, en daar heeft hij vrede mee. De ander zegt: mijn vrouw is een jaar geleden overleden en ik hoop haar weer te zien. Hoe dat er precies uit ziet, weten mensen vaak niet, maar het is wel een vorm van houvast. Ergens naar uitzien is heel menselijk. Als er niets meer is om naar uit te zien, houdt het leven een beetje op. Soms is dat uitzien ook: ik ben dit getob zat, voor mij is het goed geweest.

Aansluiten bij wat iemand zelf wil

Niet iedereen wil erover praten dat het bijna afgelopen is. Sommige mensen stellen dat uit tot het einde er is; dan is die ruimte er gewoon niet. Je zou het ontkenning kunnen noemen, maar het is vooral een manier om ermee om te gaan. Ik sprak eens een vrouw die het graag met haar man over zijn naderende einde wilde hebben. Toen ik bij hem kwam, zei hij: dat wil ik echt niet, misschien haalt het einde mij wel in, ik parkeer het en ik

Ad Anker

geniet nu nog van mijn vrouw die bij me is. Dat is zijn keuze, en die respecteren we. Aan de naasten kun je dat uitleggen. Ik spreek namelijk niet alleen bewoners, maar ook naasten. Voor hen begint het rouwproces niet bij het overlijden, maar op het moment dat ze weten dat het einde komt. En dan zie je verschil ontstaan: de bewoner die zegt dat het einde wat hem betreft mag komen, terwijl de naasten daar nog helemaal niet aan toe zijn. Of andersom, dat de familie het bijna niet meer kan aanzien terwijl de bewoner nog een duidelijke drive heeft. Ik voer die gesprekken soms afzonderlijk en soms met elkaar, alle drie in één kamer. Er was een man die zei: ik kan mijn lieve vrouw niet loslaten, terwijl zij naast hem zat en zag hoe hij leed. Zo'n gesprek lost niets op. In het begin van mijn vak dacht ik dat ik erbij werd geroepen om problemen op te lossen. Dat is het niet. Het is luisteren, en helpen om gedachten te ordenen, zodat mensen elkaar weer verstaan.

Wat daarbij helpt, is mensen vragen om woorden te geven aan hun angst. Dan spreken ze soms iets uit wat ze nog nooit hebben uitgesproken. 'Ik wil dit nog één keer vertellen, maar ik kan het tegen niemand kwijt' – en dan komt het bij mij terecht. Noem het een vorm van biechten. Door er woorden aan te geven, lucht het op.

De dilemma's die zich aandienen

Er zijn momenten waarop de wens van een bewoner en de grenzen van de organisatie elkaar raken. Dat gaat over euthanasie, en ook over palliatieve sedatie: mensen willen soms eerder in slaap gebracht worden dan de richtlijnen toelaten. Dat gaat niet vanzelf; een arts denkt daar zorgvuldig over na en bespreekt het. Euthanasie vindt bij ons niet plaats. De vraag

ligt er soms wel, en die is vaak heel begrijpelijk. We proberen dan niets tegen te houden. Het gebeurt met enige regelmaat dat mensen daarvoor naar huis gaan. De begeleiding vooraf, van de bewoner én van de naasten, is een belangrijk deel van ons werk en doen we graag. Ook dan is de wens van de bewoner leidend; alleen lopen wij op een gegeven moment tegen onze eigen grenzen aan. Als je daar duidelijk over bent, is dat ook prima.

Rituelen en laatste wensen

Laatste wensen zijn vaak heel praktisch. Er wordt een ambulance ingezet omdat iemand nog ergens langs wil, nog één keer op een bepaalde plek wil zijn of het nieuwe huis van een kind wil zien. Maar het kan ook kleiner. Er was pas een meneer die tegen mij zei dat hij het zo miste om buiten te komen. Dat had hij nog met niemand gedeeld. Dan zorg je dat de verpleegkundigen het weten en dat er een vrijwilliger is die af en toe een rondje met hem naar buiten loopt. Zo eenvoudig is het soms. Van echte rituelen is hier minder sprake dan mensen denken. Vanuit geloof gebeurt het regelmatig dat we samen bidden of een woord uit de Bijbel delen. En als ik zie dat het einde echt nabij is, geef ik mensen een zegen mee. Dat is voor mij het ritueel bij uitstek: je markeert ermee dat het einde eraan komt en dat de reis niet alleen verder gaat. Vaak is dat een ontroerend moment, ook voor wie erbij staat. Soms maakt de bewoner het niet meer bewust mee, en toch werkt het troostend voor de omstanders.

Als een bewoner graag iemand van een andere religie erbij wil, dan kan dat. Voor een bewoner met een katholieke achtergrond zorg ik dat er iemand komt die de sacramenten kent. Bij een islamitische of joodse achter-

grond geldt hetzelfde: dan roep je iemand erbij die weet hoe het werkt en die kan adviseren of zelf begeleiding kan bieden. Ik ga dat niet zelf inschatten; ik zorg dat het gefaciliteerd wordt. Het mooiste ritueel dat wij zelf in huis hebben, is het uitgeleide doen. We hebben kleden die de vier seizoenen uitbeelden en die over de kist gelegd kunnen worden. Het personeel staat bij de uitgang, er brandt een kaars, en de familie kan zelf invullen wat er gebeurt: een lied dat samen gezongen wordt, of muziek die veel in de kamer heeft geklonken. Als de kist buiten is, mag een van de familieleden de kaars uitblazen. Er zijn ook families die het juist in stilte willen; ook dat kan. Dat het zo persoonlijk ingevuld mag worden, wordt enorm gewaardeerd.

Ad Anker

De drie kernwaarden in de praktijk

Compassie, samenwerking en zingeving zijn woorden die bij Calando steeds vaker klinken. Voor mij krijgen ze betekenis in hoe er gewerkt wordt.

Compassie

Compassie zie ik terug op de momenten dat woorden er niet meer toe doen. Een deel van mijn week werk ik in een verpleeghuis met mensen met dementie, en ook bij Calando is er een groep bewoners bij wie het gesprek moeilijk gaat. Dan gaat het over aanwezigheid: een hand vasthouden, aansluiten bij wat vroeger belangrijk voor iemand is geweest, op een stille manier aanwezig zijn. Daar geniet ik enorm van. Je kunt twintig minuten naast iemand zitten zonder een woord te wisselen, en dan zie je dat er rust komt. Als iemand een verhaal vertelt waarvan ik denk dat het niet helemaal klopt, ga ik mee in de beleving. Dat geeft erkenning: er is iemand die naar me luistert. Diezelfde compassie zie ik bij een vrijwilliger die hand- en voetmassages geeft en met geuren werkt om een kamer rustgevend te maken.

Synergie

Mijn functie is solistisch. Ik ben de enige in mijn soort in de organisatie en veel van wat er met mij gedeeld wordt, blijft tussen de bewoner en mij. Dat draag je alleen, en daar moet je jezelf tijd voor gunnen; drie gesprekken op een dagdeel is echt het maximum, zeker als ze pittig zijn. Tussendoor moet je even kunnen landen. Juist daarom is de samenwerking hier zo waardevol. Ik ben altijd bij het multidisciplinair overleg, waar artsen en verpleegkundigen vertellen wat er speelt en welke existentiële vragen

er leven, daar wordt bij Calando bewust naar gevraagd. Ik maak met iedere bewoner kennis, ongeacht of men mij wenst of niet, alleen al om die drempel weg te nemen. En verder loop ik rond, spreek ik verpleegkundigen, en krijg ik een berichtje als collega's merken dat er iets speelt waar zij niet verder mee komen. Dan kom ik ook buiten mijn dagdelen langs.

Met vrijwilligers heb ik minder vanzelfsprekend contact, omdat zij er vooral 's ochtends en 's avonds zijn en ik meestal 's middags. Wel verzorg ik een deel van hun scholing: wat geestelijke verzorging inhoudt, hoe ze mij kunnen benaderen, welke signalen ze kunnen oppakken. Ik zeg ook wel eens tegen ze dat zij ook een beetje geestelijk verzorger zijn. Zij hebben meer tijd voor mensen, en regelmatig is het gesprek dat ik zou voeren al gevoerd. Dat verpleegkundigen en vrijwilligers hier echt één team vormen, vind ik mooi om te zien. Zelf ben ik formeel geen personeelslid, en toch word ik overal bij uitgenodigd, bij de teambijeenkomsten, bij de herdenkingsbijeenkomsten. Dat gevoel erbij te horen heb ik zeker.

Zingeving

Zingeving is de kern van mijn vak, en het reikt verder dan het religieuze. Het zit in waar iemand zich aan vasthoudt en in waar iemand nog contact door maakt. Bij de één is dat een boek dat hij zelf geschreven heeft en dat we samen doorbladeren; bij de ander is het voetbal. Het gaat om aansluiten bij waar iemands affiniteit ligt. Daar ontstaat de verbinding. Als het past, breng ik in gesprekken wel het geloof ter sprake. Dat uit zich dan in samen Bijbellezen, bidden en zingen als een troostend en bemoedigend moment voor mensen.

Wat me is bijgebleven

Ik werk nog niet zo lang als geestelijk verzorger bij Calando, en toch is er een moment dat op mijn netvlies staat: de kerstbijeenkomst. De kerstbomen stonden er, en de mensen die dat wilden werden uitgenodigd om samen kerst te vieren, in het besef dat het voor die bewoners het laatste kerstfeest is en dat het daarna snel afgelopen kan zijn. Ik vond het vooraf spannend: hoe doe je dit met elkaar? Het bleek te kunnen. Het was gezellig, we genoten samen van de sfeer, er werden woorden gedeeld, en we hebben op een waardige manier kerst gevierd.

Dat raakt aan iets wat ik vaak hoor op het eiland. Calando is hier een begrip, en mensen zeggen: ik rijd erlangs en ik denk, je zou er maar naartoe moeten. Als ik binnenkom, heb ik die ervaring niet. Ik ervaar warmte en verbondenheid. Er wordt gelachen, ook met familie en bewoners. Het leven stopt niet als je hier binnenkomt; juist dan gaat het om het stukje leven dat er nog is.

Tot slot

Wat ik hier doe, is naast mensen gaan zitten en luisteren. Niet om iets op te lossen, en niet om iets mee te brengen, maar om ruimte te maken voor wat er is: de angst, de vragen, het verdriet en ook het plezier. De ander tevoorschijn luisteren noem ik dat, in de laatste weken van een leven. Dat mensen dat hier kunnen doen, in warmte en met mensen om hen heen, is voor mij precies waar het om gaat.

Jaarrekening

Aantal opnamen periode 01-01-2025 t/m 31-12-2025

Hiernaast ziet u de gemiddelde bezetting, berekend op basis van twaalf beschikbare bedden. In 2025 mochten wij 147 bewoners opnemen, met een gemiddelde leeftijd van 79,1 jaar. Het bezettingspercentage kwam uit op 85,8%.

Uit de cijfers blijkt dat het merendeel van de bewoners werd verwezen door het transferbureau of door de huisarts en praktijkondersteuner. Verreweg de meesten werden in de periode vóór opname thuis verzorgd, en in vrijwel alle gevallen was duidelijk dat opname bij Calando de laatste stap was: thuis blijven was niet langer haalbaar.

Balans per 31 december 2025	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
Activa				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris		256.912		263.098
Vlottende activa				
Vorderingen				
Overige vorderingen en overlopende activa		139.269		296.083
Liquide middelen		243.522		118.957
		639.703		678.138

Jaarrekening

Balans per 31 december 2025

	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
Passiva				
Eigen vermogen		-102.556		-159.998
Voorzieningen		118.670		113.132
Langlopende schulden				
Langlopende overige schulden		35.000		225.000
Kortlopende schulden				
Crediteuren	4.112		-	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	87.064		81.264	
Overige schulden	45.000		-	
Overige kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)	452.413		418.740	
		588.589		500.004
		639.703		678.138

Jaarrekening

Winst-en-verliesrekening over 2025

	2025		2024	
	€	€	€	€
Netto omzet		2.380.718		1.976.494
Lonen en salarissen	1.285.953		993.590	
Sociale lasten	206.387		154.233	
Pensioenlasten	115.664		89.289	
Overige personeelskosten	213.427		227.790	
Afschrijvingen materiële vaste activa	40.049		42.879	
Overige bedrijfskosten	461.796		455.400	
Som der bedrijfslasten		2.323.276		1.963.181
Totaal van resultaat voor belastingen				
Belastingen over de winst of het verlies		57.442		13.313
		-		-
Resultaat boekjaar		57.442		13.313

www.calando.nl